

Roskilde Kommune og
Frederikssund Kommune
Mail: Juliena@roskilde.dk

Natur og Klimatilpasning
Ref. JACBE
Den 3. april 2020

Udtalelse om fravigelse (kystbeskyttelse i Jyllinge Nordmark)

Ved brev af 6. marts 2020 har Frederikssund Kommune og Roskilde Kommune anmodet om en udtalelse jf. § 6, stk. 4, i kysthabitatbekendtgørelsen¹, til et kystbeskyttelsesprojekt, benævnt ”Sikring mod oversvømmelse i Jyllinge Nordmark og Tangbjerg”. Projektet har til formål at sikre i alt 501 ejendomme mod oversvømmelser og omfatter etablering af et fjorddige, sluse med pumpestation og fløjddige ved Værebros Ås udløb samt et østdige langs med dele af Værebros Å.

Om baggrunden for henvendelsen fremgår, at Frederikssund Kommune og Roskilde Kommune/Miljø har modtaget en fornyet ansøgning om projekt til permanent beskyttelse af Jyllinge Nordmark i Roskilde Kommune og Tangbjerg i Egedal Kommune mod oversvømmelser. Ansøger er Jyllinge Nordmark og Tangbjerg Digelag, som repræsenterer de nævnte ejendomme, samt Roskilde Kommune/Veje og Grønne Områder som foreløbig bygherre indtil anlægget er etableret.

Det fremgår endvidere:

”Der er udarbejdet en miljøkonsekvensrapport og tilhørende Natura 2000-konsekvensvurdering, jf. bilag B. Natura 2000-konsekvensvurderingen viser, at projektet berører Natura 2000-område N136, Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov. Projektet ligger inden for habitatområde H120 Roskilde Fjord og fuglebeskyttelsesområde F105 Roskilde Fjord. Det berørte område indeholder ingen prioriterede naturtyper, dyre- eller plantearter.

Natura 2000-konsekvensvurderingen viser, at det ansøgte projekt vil medføre et lille, men permanent tab af habitatnatur. Det drejer sig samlet om 0,006 % af arealet af naturtyper i habitatområdet. Konsekvensvurderingen indeholder derfor tillige en uddybet redegørelse for, at der i denne sag foreligger bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsmæssige interesser, herunder af både social og økonomisk art, samt at der ikke findes nogen alternativ løsning. Endvidere indeholder konsekvensvurderingen en

¹ Bekendtgørelse nr.1062 af 21. august 2018 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet

redegørelse for kompensationsforanstaltninger, der vil sikre, at sammenhængen i det internationale naturbeskyttelsesområde bevares. Nærmere bestemt har bygherren udpeget arealer i nærområdet, hvor der etableres erstatningsnatur i forholdet 1:2. Arealer med erstatningsnatur vil derved svare til det dobbelte af det areal med habitatnatur, som inddrages ved projektet.

Frederikssund Kommune og Roskilde Kommune/Miljø finder, at ansøger har godtgjort, at betingelserne for en fravigelse af den generelle beskyttelse af Natura 2000 er opfyldt. Kommunerne ønsker på den baggrund at meddele tilladelse til projektet efter kystbeskyttelsesloven, jf. bilag C. Frederikssund Kommune og Roskilde Kommune/Miljø har i overensstemmelse med miljøvurderingsloven sendt ansøgningen, udkast til tilladelse efter kystbeskyttelsesloven, miljøkonsekvensrapport og Natura 2000-konsekvensvurdering i høring i perioden fra den 20. december 2019 til den 19. februar 2020.”

I jeres henvendelse har I oplyst, at der som følge af høringen er foretaget enkelte ændringer i det påtænkte projekt, bl.a. en mindre justering i linjeføringen af østdiget på en privat ejendom. Der er ikke sket ændring af miljøkonsekvensvurderingen.

Retsgrundlag (kysthabitatbekendtgørelsen)

Udførelse af kystbeskyttelsesprojektet skal ske i henhold til kysthabitatbekendtgørelsen. Før der træffes afgørelse skal der, jf. bekendtgørelsens § 3, foretages en vurdering af, om projektet væsentligt kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde eller visse arter, som er udpeget i medfør af miljømålsloven. I givet fald skal kommunen foretage en konsekvensvurdering af projektets virkning på det internationale naturbeskyttelsesområde under hensyn til bevaringsmålsætningen for det pågældende område.

Hvis projektet ikke kan gennemføres uden at skade det internationale naturbeskyttelsesområdes integritet, kan der ikke meddeles tilladelse, med mindre der foreligger ”bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsmæssige interesser, herunder af social eller økonomisk art”, og der ikke findes nogen alternativ løsning, jf. § 6, stk. 1.

Efter stk. 3 forudsætter en fravigelse, at der træffes nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at sammenhængen i det internationale naturbeskyttelsesområde bevares. Det er Miljø- og fødevareministeren, som underretter EU-Kommissionen om hvilke kompensationsforanstaltninger, der træffes.

Vurdering af betingelserne for fravigelse

Som grundlag for denne udtalelse har Miljø- og Fødevareministeriet lagt særlig vægt på den tilsendte redegørelse i bilag 4 ved bedømmelse af projektet omfattende et ca. 730 m langt jorddige langs Roskilde Fjord, sluse med pumpestation og fløjdige ved Værebros Ås udløb samt et østdige langs med dele af Værebros Å.

Miljø- og Fødevareministeriet har noteret sig, at der på baggrund af den foretagne vurdering af, at projektet væsentligt kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, er foretaget en konsekvensvurdering af projektets virkning. Det fremgår således, at projektet påvirker (og skader) Natura 2000-område N136, Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov, der består af to habitatområder og to fuglebeskyttelsesområder, nemlig habitatområde H120, Roskilde Fjord, habitatområde H199, Kongens Lyng, fuglebeskyttelsesområde F105, Roskilde Fjord, fuglebeskyttelsesområde F107, Jægerspris Nordskov.

Det er oplyst, at det berørte område ikke indeholder prioriterede naturtyper, dyre- eller plantearter.

Alternative løsninger

Efter det oplyste er der ikke andre alternative løsninger end at placere jorddiget langs fjorden, hvilken vurdering Miljø- og Fødevareministeriet ikke har grundlag for at anfægte. I den forbindelse henvises til, at der er overvejet en såkaldt "nulløsning" (fortsættelse af status quo, som ville koste en beredskabsindsats og samfundsudgifter i størrelsesordenen 1-2 mio. kr. pr. hændelse), en regional løsning ved Kronprins Frederiks Bro ved Frederikssund, en spunsløsning langs Roskilde Fjord samt et dige placeret uden for Natura 2000-området. Ingen af de nævnte alternativer har af forskellige årsager vist sig at være gennemførlige muligheder, som ikke ville have haft en skadelig virkning på lokalitetens integritet.

Miljø- og Fødevareministeriet har således noteret sig, at et jorddige langs fjorden med den valgte placering er vurderet at være den eneste løsning, fordi det som det eneste tilgodeser projektets formål og samtidig hensynet til opretholdelse af områdets naturlige hydrologiske forhold, hvor vand kan strømme uhindret mellem områdets grundvandsmagasin og fjorden.

Desuden fremgår det, at diget er en simpel, men robust konstruktion, som visuelt kan tilpasses kystlandskabet, og at det berører Natura 2000-området mindst muligt. Herudover er det anført, at bølger kan rulle af på et dige, hvorfor løsningen vil få en mindre højde end en spuns, samt at barrierevirkninger for både mennesker og dyr er meget begrænset.

Bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsmæssige interesser

Miljø- og Fødevareministeriet deler vurderingen af, at der foreligger "bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsmæssige interesser, herunder af social eller økonomisk art". Der er herved lagt særligt vægt på, at der er tale om varigt at sikre 501 ejendomme, primært helårsbebyggelser. Dele af området har siden stormen Bodil i 2013 flere gange været udsat for forhøjet vandstandsstigninger og oversvømmelser. Det fremgår således, at de lavest liggende bygninger i Jyllinge Nordmark i dag

bliver påvirket ved forhøjet vandstand på 1,2 m over daglig vande, hvilket er relativt almindeligt forekommende. Ved en vandstand på 1,5 m over dagligt vande vil ca. 90 bygninger blive oversvømmet, mens 280 bygninger bliver oversvømmet ved en vandstand på 2,10 m over dagligt vande. Ved en vandstand på 2,40 m over dagligt vande vil alle 501 bygninger blive oversvømmet.

Dertil kommer, at konsekvenserne af gentagne stormflodshændelser ikke blot berører de ramte beboere, men også har store samfundsmæssige konsekvenser. Der henvises til, at Stormrådet efter stormen Bodil udbetalte 193 mio. kr. i erstatning til grundejerne i det berørte område, hvortil kom udgifter til selve beredskabsindsatsen, udgifter til udbedring af skader på offentlig infrastruktur i form af veje, vand- og elforsyning mv.

Endvidere er der lagt vægt på, at de allerede indtrufne oversvømmelser – samt sandsynligheden for at oversvømmelser vil indtræffe igen – har store sociale konsekvenser for de ramte familier i området. Det er oplyst, at der knap seks år efter stormen Bodil fortsat er husstande, hvis ejere ikke har kunnet flytte hjem. Ødelæggelse af boliger og personlige ejendele har medført økonomisk usikkerhed og deraf følgende social usikkerhed i relation til erstatningssager for de direkte ramte. For endnu flere end de direkte berørte har stormfloden desuden medført manglende mulighed for at sælge deres ejendomme og flytte permanent fra området. Herudover lægges der vægt på, at det udgør en helbreds- og sundhedsmæssig trussel, hvis urensset spildevand blandet med vand på terræn trænger ind i de oversvømmede boliger.

Af det tilsendte materiale fremgår i øvrigt, at der ifølge FN's klimapanel (IPCC) i fremtiden vil komme en generel vandstandsstigning i havene omkring Danmark og flere kraftige storme, hvilket vil indebære oftere oversvømmelser i Jyllinge Nordmark og Tangbjerg, hvis der ikke kystsikres.

Kompensationsforanstaltninger

For så vidt angår de planlagte kompensationsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at sammenhængen i det internationale naturbeskyttelsesområde bevares, findes betingelsen for fravigelse i kysthabitatbekendtgørelsens § 6, stk. 3, at være opfyldt: Det fremgår således, at der vil blive etableret erstatningsnatur svarende til det dobbelte areal af det habitatnatur, der er på udpegningsgrundlaget for Habitatområde H120, og som inddrages til projektet.

Afsluttende bemærkninger fra Miljøstyrelsen og Kystdirektoratet

Under gennemgangen af det tilsendte materiale har Miljøstyrelsen bemærket, at det fremgår, at anlægsperioden forventes at vare ca. 10

måneder, men at det samtidig fremgår af konsekvensvurderingens side 23, afsnit 3.3, at der vil være "en relativ kort anlægsfase", idet teksten i konsekvensvurderingen lyder: "Det vurderes, at aktiviteterne forbundet med etablering af digerne og slusen vil være uden betydning for trækfuglene, da der er tale om en relativt kort anlægsfase, og da rastende andefugle på fjorden ud for Nordmarken vil befinde sig i tilstrækkelig afstand til eventuelle påvirkninger fra støj og forstyrrelser fra anlægsarbejdet..." Miljøstyrelsen finder således ikke, at en anlægsperiode på ca. 10 måneder kan karakteriseres som "relativ kort", men at det ikke har betydning for selve fravigelsen.

Kystdirektoratet har bemærket, at hensynet til en stærk græsoverflade på diget kan komme i modstrid med ønsket om samtidig at etablere kalkoverdrevsnatur på anlægget. Kystdirektoratet har gjort opmærksom på, at et tæt vegetationsdække er afgørende for digets stabilitet, og at dette hensyn bør vægtes højest. Såfremt der ikke naturligt hurtigt vil indfinde sig en tæt kalkoverdrevsvegetation på diget, kan det blive nødvendigt at udså græs efter Kystdirektoratets anbefaling for græsblanding for havdiger. Derfor er der stillet vilkår herom i kommunens tilladelse til projektet. Der vil i så fald være risiko for, at den ønskede kalkoverdrevsnatur ikke får mulighed for at etablere sig på diget. Kystdirektoratet har ingen viden eller erfaring i forhold til etablering af kalkoverdrevsnatur på diger.

Miljøstyrelsen har til dette bemærket, at udlægningen af kalkoverdrev på diget indgår som overkompensationsforanstaltning i dette projekt, og at kommunen af samme årsag i konsekvensvurderingen har ladet digets areal indgå i opgørelse over "midlertidigt inddraget habitatnatur". Miljøstyrelsen har som følge af usikkerheden for, om kalkoverdrevet udvikles på diget, anbefalet kommunen at lade arealet udgå af opgørelsen over midlertidigt inddraget habitatnatur. Hvis ikke der udvikles kalkoverdrev på diget, og der udplantes arter, som ikke naturligt indgår i naturtypen kalkoverdrev, vil arealet i stedet skulle indgå i opgørelse over permanent tabt habitatnatur. Kommunen har den 5. marts 2020 udtalt til Miljøstyrelsen, at man vægter andre hensyn end naturhensynene i dette tilfælde. Miljøstyrelsen har dertil bemærket, at udplantning af arter, som ikke naturligt indgår i naturtypen kalkoverdrev, direkte vil modvirke selve handlingen med overkompensation, som kommunen sætter ind med i denne sag, hvor tabet af natur har fundet sted. Miljøstyrelsen har bemærket, at kompensationsforanstaltninger indgår direkte i vurderingen af mulighed for fravigelse og er en betingelse herfor.

Med de nævnte afsluttende bemærkninger har Miljø- og Fødevareministeriet ikke indvendinger mod projektet, herunder meddelelse af tilladelse til projektet efter kystbeskyttelsesloven. Da Miljø- og Fødevareministeriet skal underrette EU-Kommissionen om, hvilke

kompensationsforanstaltninger der træffes, jf. kysthabitatbekendtgørelsens § 6, stk. 3, 2. pkt., bedes kommunen fremsende meddelelse til ministeriet, når tilladelsen til projektet er givet, med kopi af denne.

Med venlig hilsen

Jacob Christian Bertram
Specialkonsulent